

Trung Quốc có thể là đã nâng Biển Đông lên hàng lợi ích cốt lõi của họ hay là vấn đề này bây giờ đã bị Mỹ thổi phồng ?

Đây là câu hỏi đã được đặt ra từ đầu năm nay trong bối cảnh khi số Biển Đông càng lúc càng nóng bỏng. Theo đa số các nhà phân tích, Trung Quốc quyết định là đã thông báo quy định đối với của họ cho Hoa Kỳ, nhưng trước các phiên họp nhóm của Washington cùng nhiều nước ở Đông Nam Á, Bắc Kinh đã phải tung hỏa mù nhằm xoa dịu dư luận phía nội.



Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton (P) và Ủy viên Quốc vụ Trung Quốc Đới Bính Quốc
Nguồn : state.gov

Trung Quốc có thể là đã nâng Biển Đông lên hàng lợi ích cốt lõi của họ như Hoa Kỳ và nhiều nước ở Đông Nam Á vẫn khẳng định, hay là vấn đề này bây giờ đã bị Mỹ thổi phồng để lấy cớ để thâm sâu hơn vào vùng Đông Nam Á ?

Đây là câu hỏi đã được đặt ra từ đầu năm nay trong bối cảnh khi số Biển Đông càng lúc càng thu hút nhiều quan tâm của các tác nhân chủ chốt trong vùng và dư luận báo chí quốc tế.

Theo đa số các nhà phân tích, Trung Quốc quyết định là đã thông báo quy định đối với của họ cho Hoa Kỳ, để tránh tranh chấp với Bắc Kinh tại Châu Á, nhưng trước phiên họp nhóm của Washington cùng với nhiều nước ở Đông Nam Á đang tranh chấp quy định với Trung Quốc tại vùng Biển Đông, Bắc Kinh đã phải tìm cách để phủ.

Biển pháp để lợi cho phía Mỹ đã tung tin này ra, kèm theo với các tuyên bố là trên bình diện chính thức Trung Quốc không hề có vấn đề với vấn đề "lợi ích cốt lõi" được cho là hình thức tung hỏa mù nhằm xoa dịu dư luận phía nội của Mỹ và các láng giềng.

Gần đây nhất, nhân hội nghị khoa học quốc tế về Biển Đông, mở ra tại Thành phố Hồ Chí Minh trong hai ngày 11 và 12 vừa qua, giáo sư Trung Quốc Tô Hạo thu được Đới hực Ngoại giao Bắc

Kinh đã mät län näa biän minh räng chäa bao giä Trung Quäc sä däng thuät ngä "läi ích cät lõi" trong các tài liäu chính thäc.

Läi biän minh này đi theo cùng mät häng väi mät loät tuyên bä träc đó cũng cäa giäi "häc giä" Trung Quäc. Ông Däng Danh Dy, mät nhäa ngoäi giao kä cäu cäa Viät Nam täng công tác täi Trung Quäc đã cho biät là trong tháng 10/2010 väa qua, mät cán bä cao cäp Viän Khoa häc Xã häi Trung Quäc cũng đã giäi thích räng theo ý ông, Biän Đông chä thuäc điän "läi ích quan träng" cäa Trung Quäc mà thôi, đäng sau "läi ích cät lõi".

Tä phát ngôn viên bä Ngoäi giao đän Sä quán Trung Quäc ä Mä đäu täng xác nhän läi ích cät lõi cäa Bäc Kinh täi Biän Đông

Trä läi phäng vän cäa RFI, chuyên gia Däng Danh Dy đã nêu lên hai đäng thái mäi đây cäa Trung Quäc : mät mät << tung tin là hä không coi Biän Đông là läi ích cät lõi näa >>, và mät mät khác << chä đäng thanh minh räng nói Biän Đông là läi ích cät lõi là do häng tin Kyodo cäa Nhät Bän đäa ra, còn Trung Quäc chäa bao giä chính thäc coi Biän Đông là läi ích cät lõi cä >>.

Vän đä là bän tin cäa häng Kyodo đäa ra vào thäng tuän tháng 7/2010, nhäng nhäc läi sä kiän là Trung Quäc đã thông báo vän đä "läi ích cät lõi" cäa hä täi Biän Đông tä tháng 3/2010. Trong khoäng thäi gian đó, tä giäi nghiän cäu cho đän báo chí Trung Quäc, thäm chí nhiäu quan chäc Trung Quäc cũng đã lên tiäng nhät mäc bäo vä quan điäm này.

Nhà nghiän cäu Däng Danh Dy đã nhäc läi sä kiän là chính phát ngôn viên bä Ngoäi giao Trung Quäc Tän Cäng đã << chính thäc nói räng Biän Đông là läi ích cät lõi cäa Trung Quäc và nói rõ läi ích cät lõi có nghĩa là có täm quan träng nhä vän đä Tây Täng, Tân Cäng, Đài Loan >>.

Trong bän báo cáo thäng niän vä quan hä Mä-Trung công bä ngày 17/11/2010, äy ban Xét duyät Kinh tä và An ninh Hoa Kä - Trung Quäc - mät đänh chä tham vän cho Quäc häi Mä - cũng đã nêu lên vän đä Bäc Kinh xác đänh Biän Đông thuäc phäm trä läi ích cät lõi cäa hä. Bän báo cáo còn nói rõ là vän đä này đã đäc chính Tham tán công sä, phä trách quan hä väi Quäc häi Mä täi Đäi sä quán Trung Quäc täi Hoa Kä xác đänh trong mät công hàm ngày 29/06. Nguyên văn phän phân tích vä các đòi häi chä quyän cäa Trung Quäc täi vùng Đông Nam Á đäc viät nhä sau :

« Nguyên nhân chủ yếu khi nhìn cho căng thẳng gia tăng giữa Trung Quốc và nhiều nước ở Đông Nam Á là việc Bắc Kinh tuyên bố chủ quyền trên quá nhiều vùng ở Biển Đông. Trung Quốc xác định chủ quyền "không thể chia sẻ" trên gần như toàn bộ vùng biển cùng với các dãy đảo Hoàng Sa và Trường Sa. Việt Nam, Philippines, Malaysia, Đài Loan, Brunei tranh chấp (với Trung Quốc) nhiều phần hoặc toàn bộ yêu cầu của Trung Quốc.

Nhân chuyến đi tìm hiểu tại Trung Quốc vào tháng Bảy năm 2010 của Ủy ban Xét duyệt, một đội đi đầu của Bộ Ngoại giao Trung Quốc nói rằng tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc dựa trên hàng trăm năm lịch sử, trong khi các nước khác chủ yếu dựa trên yêu cầu đòi hỏi trong những năm 1970 mà thôi.

Để làm cho vấn đề trở nên thêm, gần đây Bắc Kinh đã xác định Biển Đông là một phần của "quan tâm cốt lõi" của họ về chủ quyền, thông tin như Đài Loan và Tây Tạng. Theo một tuyên bố chính thức do Đội sứ quán Trung Quốc ở Washington trao cho Ủy ban, "Vấn đề của Biển Đông liên quan đến các lợi ích cốt lõi của Trung Quốc [và] rất phức tạp và nhạy cảm".

Tiến sĩ Scobell trong một cuộc điểu tra trước đã ghi thích rằng sự dĩ Trung Quốc đã nâng cao tầm quan trọng của Biển Đông trong những năm gần đây, đó là do nhu cầu năng lượng đang phát triển của đất nước này. Bắc Kinh tin là đáy Biển Đông Nam Trung Hoa đáy biển chứa đựng những kho tài nguyên lớn dầu và khí đốt chưa được khai thác, có thể giúp quốc gia này đáp ứng nhu cầu năng lượng ngày càng tăng cao. Hơn nữa, như đã đề cập trước đây, phần lớn dầu và khí đốt nhập khẩu của Trung Quốc đi qua Biển Đông ».

Ủy viên Quốc vụ Đái Bính Quân là người đã loan báo quyết định về lợi ích cốt lõi

Ngay trước lúc báo cáo của Ủy ban Xét duyệt Kinh tế và An ninh Hoa Kỳ - Trung Quốc được công bố, Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton đã công khai xác nhận sự kiện này. Bà đồng thời ghi nhận rằng một thế lực mới ở Trung Quốc nào đó đã loan báo cho phía Mỹ về quyết định nâng Biển Đông lên hàng lợi ích cốt lõi. Theo bà Clinton, đó là ông Đái Bính Quân, Ủy viên Quốc vụ Trung Quốc, người được cho là lãnh đạo cao cấp nhất của ngành ngoại giao nước này.

Tong bài phỏng vấn dành cho nhà báo Greg Sheridan, phó trách mục đối ngoại của nhật báo

Úc The Australian, nhân chuyến công du ngắn của Úc vừa qua, Ngoại trưởng Clinton đã nêu vấn đề Biển Đông như là một ví dụ về phần lớn của Mỹ trước các hành động gần đây của Trung Quốc. Trong bài phỏng vấn trình công bố ngày 13/11, ông Sheridan đã trích dẫn lời Ngoại trưởng Mỹ nói rõ như sau :

« Khi phía Trung Quốc lần đầu tiên nói với chúng tôi nhân một cuộc họp của các nhà Đäi thoßi Chißn lược và Kinh tế (Mỹ-Trung) rằng họ xem Biển Đông như là một lợi ích cốt lõi, tôi đã trả lời ngay lập tức là chúng tôi không đồng ý với điều đó ».

Nhà báo Sheridan tiếp : « Bà Clinton xác nhận với tôi rằng chính ông Đäi Bßnh Quốc, Ủy viên Quốc vụ viện Trung Quốc, chịu trách nhiệm về chính sách đối ngoại là người đã mô tả với bà rằng Biển Đông là một lợi ích cốt lõi của Trung Quốc. Điều này quan trọng bởi vì một vài người phát ngôn của Trung Quốc đã tìm cách tỏ ra hoài nghi về việc tuyên bố này có thực hay không, bởi vì việc này đã làm dấy lên cảm một thái độ ác cảm trong khu vực (đối với Trung Quốc).

Nguyên nhân là vì khái niệm "lợi ích cốt lõi" rõ ràng đã nâng cao các đòi hỏi chi quyền thực sự vô lý của Bắc Kinh trên gần như toàn bộ Biển Đông lên cùng cấp với quan điểm về chủ quyền của Trung Quốc với Tây Tạng và Đài Loan, mà trong cả hai trường hợp đó, họ luôn luôn nhắc đi nhắc lại là sẵn sàng dùng binh để bảo vệ ».

Tóm lại, sau khi tung ra quan điểm Biển Đông thuộc phạm vi "lợi ích cốt lõi" của mình, gây phản ứng mạnh mẽ phía Hoa Kỳ và ASEAN, Trung Quốc đang có dấu hiệu lùi bước, cho rằng đó không phải là chính sách chính thức. Trong bài viết mang tựa đề : "Diễn biến gần đây ở Biển Nam Trung Hoa (Biển Đông) và tác động đến an ninh và thịnh vượng khu vực" (Recent Developments in the South China Sea and Implications for Regional Security and Prosperity), trình bày tại cuộc Hội thảo Quốc tế lần thứ hai về Biển Đông, tổ chức ngày 11-12/11/2010 ở Thành phố Hồ Chí Minh, chuyên gia về Biển Đông Carlyle Thayer tại Học Viện Quốc phòng Úc đã phân tích sâu hơn về động thái kỳ trên của Bắc Kinh.

Giáo sư Thayer đã khäi sß bài báo của Edward Wong, lần đầu tiên tiết lộ quyßt định của Trung Quốc về lợi ích cốt lõi, tìm hiểu thêm thực tế của vấn đề thông qua các nguồn tin riêng của ông tại Bắc Kinh và Washington, để kết luận rằng trong hồ sơ này, Trung Quốc đã phßi lùi bước trước phần lớn của các nước có liên can. Sau đây là nguyên văn phần phân tích của giáo sư Thayer :

Theo Edward Wong, thông tin viên báo The New York Times tại Bắc Kinh :

“Mặt quan chức Mỹ liên quan đến chính sách Trung Quốc ở Hoa Kỳ cho biết : Vào tháng 03/2010, các quan chức Trung Quốc đã nói với hai vị khách đến thăm là các ông Jeffrey A. Bader và James B. Steinberg, hai quan chức cao cấp trong chính quyền Obama, rằng Trung Quốc sẽ không chấp nhận bất cứ một sự can thiệp nào vào vùng Biển Đông, gì đây là một phần trong ‘lợi ích cốt lõi’ và chủ quyền của Trung Quốc. Theo viên chức đó, thì đây là điều đầu tiên mà người Trung Quốc liệt Biển Đông vào diện quyền lợi cốt lõi, ngang hàng với Đài Loan và Tây Tạng”.

Vào tháng Tám, khi tôi trình bày với vị đồng triện vùng an ninh của Việt Nam tại Đại hội Quốc gia Úc (ANU) và đồng cấp đồng nghiệp tin với “lợi ích cốt lõi” đó, một học giả trong cộng đồng đã nói rằng một khách mời người Trung Quốc đã đem báo trong một cuộc hội thảo tại trường ANU trước đó không lâu, rằng đó không phải là chính sách chính thức của chính phủ Trung Quốc.

Một tháng sau, khi tôi trích dẫn bài báo của Edward Wong trong đồng thảo luận Báo cáo Chiến lược mà tôi chủ trì cho Viện Chính sách Chiến lược Úc (ASPI), một nhà phân tích có uy tín, với kinh nghiệm sâu rộng trong giới tình báo-ngoại giao, đã nhận xét : “Lợi thế đáng kể này (trong văn bản) đã được đồng cấp điều đầu tiên trong tờ New York Times, và sau đó đã bị các quan chức Mỹ có liên quan bác bỏ.” Do đó, tôi đã tìm cách điều tra với các học viên bằng cách liên lạc với các nguồn tin quan trọng tại Bắc Kinh và Washington.

Nguồn tin tại Bắc Kinh, người được tiếp cận với những người tham gia vào các cuộc thảo luận vào tháng Ba giữa Trung Quốc và các quan chức Mỹ, đã quyết rằng một quan chức Mỹ đã nói với ông rằng “các quan chức Trung Quốc đã sẽ đồng thuận rằng ‘lợi ích cốt lõi’ đã nói về Biển Đông. Tất nhiên, không rõ là ai là người đã có tuyên bố đó, và điều đó phần lớn ảnh hưởng đến một học giả về chính sách mới, nếu quả thực là có thay đổi trong chính sách.”

Trung Quốc đang lùi bước trên vấn đề “lợi ích cốt lõi”

Nguồn tin cờ a tôi tại Washington đã trở lại thờ c mờ c cờ a tôi nhờ sau : « Chúng tôi đã có cuộc tranh luận giữa [đã xóa tên]... Nhóm phờ trách Trung Quốc đã đờ c các đờ ng nhờ m Trung Quốc vờ n đờ ng đờ nói rằng họ không họ phát biờ u vờ i USG [Chính phờ Hoa Kờ] rằng Biờ n Đông là "lợi ích cốt lõi". Điờ u này có thờ đờng vờ mờ t kờ thuờ t, vì tôi không có văn biờ n ghi chép nào xác nhờ n lợi nhờ vờ y cờ a họ trong mờ t cuộc tiếp xúc chính thờ c Trung Quốc-Hoa Kờ họ c đa phờ ng giữa chính phờ vờ i chính phờ . Tuy nhiên, rõ ràng là trong văn biờ n ghi chép có ghi nhờ n rằng các quan chờ c Trung Quốc đã gọi Biờ n Đông là 'lợi ích cốt lõi' cờ a Trung Quốc. Họ đã làm nhờ vờ y rờ t nhờ u lợi n.

Tôi không họ đờ c biờ t vờ biờ t kờ quan chờ c Mờ nào đã bác biờ thông tin trên tờ New York Times. Có thờ là tôi đã biờ lợi dờ p, nhờ ng tôi chờ a họ thờ y điờ u đó. Rờ ràng là Trung Quốc đang cờ gờ ng rút ra khờ i cái "hờ p" chính sách mà chính họ tờ tờ o ra trên vờ n đờ này. Họ làm nhờ vờ y là khôn ngoan, và có lợi điờ u cũng khôn ngoan là tờ o cờ hờ i cho họ thoát ra khờ i cái hờ p đó ».

Vờ n đờ quan chờ c Trung Quốc nào đã nói vờ "lợi ích cốt lõi" vờ i phía Mờ vờ n còn mờ p mờ . Mờ t biờ n tin ghi nhờ n :

« Hờ i tháng ba, Trờ lý Ngờ i trờ ng Trung Quốc Thờ Thiên Khai (Cui Tiankai) đã nói vờ i hai quan chờ c cao cờ p Hoa Kờ rằng Trung Quốc bây giờ xem đòi họ i chờ quyờ n cờ a họ trên vùng biờ n rằng 1,3 triờ u dờ m vuông ngang tờ m vờ i yêu sách cờ a họ đờ i vờ i vùng Tây Tờ ng và Đài Loan, mờ t hòn đờ o mà Trung Quốc cho rằng thuờ c quyờ n cờ a Biờ c Kinh ».

Trong khi đó, mờ t nguờ n tin khác, thân cờ n vờ i giới lý luận gia chính thờ c cờ a Trung Quốc vờ các vờ n đờ quờ c phòng và an ninh, thì xác đờ nh là chính Cờ vờ n Nhà nờ c Trung Quốc Đờ i Biờ nh Quốc (Dai Bingguo) đã nói vờ i ông Jeffrey Bader rằng "đờ o Hờ i Nam và vùng biờ n xung quanh" là "lợi ích quờ c gia cốt lõi" cờ a Trung Quốc. Tuyên biờ này đờ c vờ Cờ vờ n Nhà nờ c Trung Quốc đờ a ra theo yêu cờ u cờ thờ cờ a quân đờ i Trung Quốc. Theo nguờ n tin này, y viên Quờ c Vờ Viờ n Trung Quốc không gờ p quờ n đờ o Trờ ng Sa vào điờ n "lợi ích quờ c gia cốt lõi," đó chờ là mờ t suy điờ n tờ phía các quan chờ c Mờ .

Sau khi nhờ ng nhờ n đờ nh kờ trên đờ c loạn tại trong công chúng, các quan chờ c Trung Quốc đã cờ m thờ y là họ khó có thờ phờ nhờ n thờ ng thờ ng rằng Biờ n Đông là không phờ i "lợi ích quờ c gia cốt lõi" vì sờ gây ra phờ n đờ ng đờ i trong nờ c tờ phía các thành phờ n dân tờ c chờ nghĩa.

Tá khi bài báo tháng Ba xuát hián, rá ràng là các quan chác Trung Quác đã không thúc đáy đòi hỏi theo đó Bián Đông là "lái ích quác gia cát lõi." Mát phóng viên theo dõi cuác Đái thoái Shangri-la & Singapore vào tháng 06/2010, đã kái cho tôi biát là mát Thiáu táng Quán đái Trung Quác đã nói vái ông áy ráng Bián Đông "không hoàn toàn giáng nhá Tây Táng hay Đài Loan."

Ngác cái, các pháng tián truyán thông Trung Quác lái tháng xuyên sá dáng táng "lái ích cát lõi", đác biát trong giai đáo ná tháng 7, tháng 8. Đán cá mát ví dá, mát bài xá luán trên tá Global Times (ngày 26/07/2010) kháng đánh :

« Thái đá khoan dung cáa Trung Quác đôi khi đã bá các nác láng giáng lái đáng đá chiám giá các hòn đáo không ngái á cáp láy tài nguyên thiên nhiên thuác chá quyán cáa Trung Quác. Không nên ngá nhán chián lác dài hán cáa Trung Quác vái mát thá yáu. Rá ràng là xung đát quân sá có háu quá xáu cho tát cá các nác tham chián trong khu vác, nháng Trung Quác sá không bao giá tá bá quyán dùng pháng tián quân sá đá báo vá lái ích cát lõi cáa mình ».

Mát bán táp háp các bình luán báo chí và quan đánh hác thuát vá ván đá này đã kát luán :

« Trong khi không mát quan chác Trung Quác nào giái thích rá thá nào là các "lái ích quác gia cát lõi", thì ngày càng có tiáng nói vang lên trong nác, đòi quân đái Trung Quác báo vá nháng lái ích cát lõi đó trong khu vác tranh cháp. Nhiáu bài báo gán đây đã đáa ván đá "lái ích quác gia cát lõi" vào tráng tâm chú ý, táng táng nhá "chá quyán dân tác" và "toàn ván lán thá", và nêu lên ván đá là Trung Quác đánh nghĩa ván đá đó nhá thá nào và xác đánh phám vi ra sao ».

Walter Lohman, mát nhà phân tích tái vián Heritage Foundation & Washington kát luán ráng : "Viác Trung Quác xác đánh Bián Đông là mát 'lái ích cát lõi... chá là mát sá nhám lán to lán hoác là mát điáu đang trong quá trình đác phía Trung Quác rút lái."

Tá nháng phân tích nêu trên, tôi đã đi đán đánh giá nhá sau trong bán Báo cáo Chián lác cáa ASPI cáa tôi :

« Thái đá quyát đoán cáa Trung Quác tái vùng Bián Đông đã táo ra nháng mái quan ngái đác

biết. Trong tháng ba năm 2010, truy n thông M cho biết là các quan chức Trung Quốc đã nói với phái viên cao cấp của Bộ Ngoại giao M là Biển Đông đã được nâng lên hàng "lợi ích cốt lõi" cùng với Đài Loan và Tây Tạng, và Trung Quốc sẽ không chấp nhận bất cứ một sự can thiệp vào Biển Đông. Các quan chức Trung Quốc lập đi lập lại khi nói nh đó trong các cuộc tiếp xúc kín với các nhà ngoại giao nước ngoài, và thuật ngữ "lợi ích quốc gia cốt lõi" được báo chí Trung Quốc sử dụng. Các tuyên cáo đó đã làm tăng thêm một bức nỉ lo lắng về tham vọng chi n lãnh thổ của Bắc Kinh trong vùng Biển Đông. Sau đó, các quan chức Trung Quốc lùi bước và bây giờ thì phải nhận là đã có tuyên bố nh vậy...

Trong tráng háp các nhà lãnh đạo chính trá Trung Quốc kiên quyết nâng cao vùng Biển Đông thành "lợi ích cốt lõi", đi u đó hàm nghĩa là Bắc Kinh sẽ sẵn sàng sử dụng vũ lực hoặc đe dọa dùng vũ lực để bảo vệ chủ quyền của há ».

Vào tháng 10/2010, một quan chức M ghi nh n là có một cuộc tranh luận nái bá Trung Quốc về vấn đề "lợi ích cốt lõi". "Vào lúc này, ít ra là trong một số cuộc tiếp xúc với chúng ta (tức là với Hoa Kỳ), dường nh Trung Quốc đã táb lập luận về lợi ích cốt lõi và có vẻ nh đang tìm cách khác để đi u hòa cách tiếp cận của há trên nháng vấn đề này."